

САНАА ОҢОХ

ХАҢЫАТ
1931 СЫД АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ЧУРАПЧЫ
УЛУУСҮН
ХАҢЫАТА

№ 55—56 (7596—7597) © 1994 сыд ыам ыйын 14 күнэ. Суббота © Санаата—92 солкубай 30 х.

Ыам ыйын 15 күнэ—Дьизэ кэргэн күнэ

Дьизэ кэргэн аан дойдутаабы сылын ымытыгы национальнай сэмнэт ХНТ Генеральнай Ассамблеятын быһаарымынан, быһылгыттан садалаан сыт ахсын ыам ыйын 15 күнүгэр ытыллар Дьизэ кэргэн аан дойдутаабы күнүн бэлэмнээһинигэ уонна ымытыга олохтоох органныр ыгырар.

Дьизэ кэргэн аан дойдутаабы бастабы күнүн ымытыгы ойуургуттар көрдөһөбүт. Кыһалдалаах дьизэ кэргэтэри социальнай өртүгүн ойуур дьаһаллары ытытаргытыгар, дьизэ кэргэниин айар үлэни көбүлүүргө госу-дарственнай уонна общественнай та-

риктэлэри тардаргытыгар сэлэннэ-лэргэ бырааһыннык быһымыгар-майгытыгар күүлэйдэри, спортивнай күрэхтэһиннэри ытытаргытыгар.

Дьизэ кэргэн биэр сомоҕо полети-ка-тын өгөрүүгэ уонна олоххо киллэри-гэ Дьизэ кэргэн аан дойдутаабы күнүн ымыты өссө биэр хардымнан бу-луохтун.

А. ВОЖЕДОНОВА.

дьизэ кэргэн, дьахталлар проблема-ларыгар, демографической политика-ба Саха Республикатын Президентигэр комитет председатели.

ДЬИЗЭ КЭРГЭН ААН ДОЙДУТААБЫ КҮНҮН ЫЛЫҢА СҮБЭЛЭР

1. Тэрийэр-маассабай дьаһаллар.

—предприимеларга, тэрийтэлэргэ Дьизэ кэргэн күнүгэр аналлаах үөрүүлээх мунуахтары ытыгы;

—«Күөх уоттары», дьизэ кэргэни чэстээ-һиннэри ымыты, «Дьизэ кэргэн—киһи сымнаста-рын, культураны тус уратылаах буолуу-тун уонна историчес-кай утумнааһын харыстыыр күөс», «Обу-гу оҕолор уонна кыра саастаахтар буруйу өгөрүүлэрин, итирик-тэһиннэрин уонна ки-һилэр ортолоругар ал-коголизм тэнийитин өрдөтөн тохтоууга дьизэ кэргэн оруола», «Норуот педагогика-а үгэстэр уонна билигин-нэм», о. д. а. темалар-га лекциялары аабы, бэснэдэлэри өгөрүү;

—«Ийэм, аҕам уон-на мин —спорттивнай дьизэ кэргэн» конкур-сары ымыты;

—библиотекаларга дьизэ кэргэниин аабы-лары ымыты, «Дьизэ кэргэн альбомуттан» быһаарылар тэри-һин;

—кинотеатрга уонна кулууптарга бэйэбит уонна тас дойдутар бастыг режиссердары дьизэ кэргэн туһунан фильмдары көрдөрүү нэдиэлэтэ, ыам ыйын 15 күнүгэр үгүсү өгө-руу санаастары ыты-гар, кинрибит үбү үтүөнү өгөрүү счесттарыгар кө-һөрөргө.

2. Дьизэ кэргэн биһи-рэбиллээх опытын уон-на киһи интэр кыабын пропаганда алааһын. Дьизэ кэргэнигэ анал-мыт быһаарылар, айар конкурстары ы-тыгы;

—үүнэр көлүөнэ дэ-гиттар сайдытыгар дьизэ кэргэн оруола;

—кыра саастаахтар уонна өбүгү оҕолор личност быһымынан чочулууларыгар ин-тэр-үөрөтөр учрежде-ниелары кытта дьизэ кэргэн биһигэ үлэлэ-һинэ;

—дьизэ кэргэн бэйэ-тин хааччынытын опыта (дьизэ кэргэнигэ эбэһиннэстэри үлэс-тин, бюджети былаан-нааһын, көмө хаһаа-йыстыбаны, микрома-стерскойдары тэрийи-ни, дьизэ кэргэниин бэ-дэрэттэһин, о. д. а.);

—киһи атын омук-представителлэргэ кэ-ргэнини буолууларыгар интернациональнай уон-на национальнай көс-түүлэр;

—дьизэ кэргэн үгэс-тэргэ уонна көлүөнэлэр-снбөөстөрө;

—кутталлаах суолга-турар бөлөххө киирэр дьизэ кэргэттэргэ оҕо-быраабын уонна нэ-тэриһин көмүснээһин (элбэх оҕолоох, кыам-мат, студенческой, атын оҕону интэр, со-циальнай өртүгүн хал-бархай, толорууга суох дьизэ кэргэттэр).

3. «Дьизэ кэргэн ки-һи аймак сымнаста-рын, культураны тус уратытын уонна на-

ция историческай утум-нааһынны фактора» дьизэ девизинэ Дьизэ кэргэн күнүгэр анал-лаах үлэ коллективна-рыгар, культура, үөрөх-учреждениел а р ы г а р уус-уран быһаарылар, литературнай-уус-уран биһирдэри, ко-руот оҕоһуктарын быһаарылар тэрийи-ни.

4. Дьизэ кэргэн уон-на дьизэ кэргэн дина-стияларын чэстээһин (эбэрдэри, элбэх оҕо-лоохтору, интерна-циональнайдары, о. д. а.). Кыамнат дьизэ кэргэ-нигэ көмөлөһөр смал-лаах үгүөнү өгөрүү фондугар үбү киллэ-рингэ анаан мааныкта-ры тэрийнэххэ;

—айар коллективтар күүстэриин үтүөнү өгөрүү концерттарын көрдөрүү;

—мал-сал уонна ки-һигэ аукционнарын тэ-рийи-ни;

—үтүөнү өгөрүү ак-цияларын ымыты—оҕо дьизэлэрин, элбэх оҕо-лоох дьизэ кэргэттэри, сэрин кыттылаахтар-ын, кырдыаастар дьизэлэрин кытта шеф-тэһин;

—«Дьизэ кэргэн аан дойдутаабы сылын дие-вингэ» телевиденненэ биһирини ымыты;

—«Дьизэ кэргэн: аан дойду уларыта турар оҕолор кыахтар уонна эппиэттэһэ» темага «Төгүрүк остуоллары», «Күөх уоттары» тэри-һин.

Туох-ханын иннинэ, ин-бэлит оҕо доруобуйатын чөлүгэр түһэрингэ, ол кыалдыбат буоллаһына, киһи туруга мөлгөөбүтүгэр ыһааны уурулдуохтаах. Улууһтаабы киһи баһыһа кылаабынай прапа М. Г. Платонов: «Улууһка инбэ-лит оҕо ахсаана элбээн иһэр»,— дьизэ этинтэ киһи-ни дьинсннэрбэт буолуон табыллыбат. Ол эрэри, хо-мойуох киһи, ахсаан тоҕо үлэни иһэри, ыраа оҕо өлүүтэ тоҕо элбириин үтү-гөйдик ырытан көрүү, хан-нык эрэ түмүктэри өгөрөн болуруоһу дьүүлэ туруо-руу, утумнаах-дьаһаллары ыларары кыаллыбат. Тө-гүрүк остуол кыттылаах-тара Мындабайыга оҕо сайынны сымнааһын ба-затыгар «Ийэ уонна оҕо» дьизэ биэр сезонилаах э-тир, чэбдиһирдэр лаабы-ры үлэлэтэргэ туруорусту-лар. Ол сметатын өгөр-ролдоругар уонна үбүлүү-лэригэр үөрэх улуустаабы уонна пэһилиннэ со-циальнай көмүснэллэх бу-луутун управленнеларыт-

Улуу инбэлит оҕолоох төрөһүттэри Төгүрүк остуолу «Айылаан» Сымнаар кинигэ ыты-лына. Айылаан атабаһа, ардыгар дэнигэ-оһолго да түбэһи атыттаран кэргэн олохтоомут дьиннор проблемалара кайа да кэргэн сытты уонна быһаарарга бэрт чэпчэктэ суох этэ. Ол бүгүн, биһи-ги дойдубуттар рынок сымнааһымыта сага сайда, киирэ сатыыр ыраахан кэргэн, өссө ордук уһугу-лаан туруорулар. Бу да Төгүрүк остуолга кэсэтин бэдэн проблемалары таарыйда.

АҢЫНЫГАС САНААБЫТЫН ЫҢЫКТЫ-МЫАБЫН

тан (Накифоров М. А., Ро-манов А. П.) көрдөстүлэр.

Иккиһинэ, оҕо, ыччат үөрэннэхтээх, дьобурун-та-лаанын сайыннарыахтаах. Биһиги улууска инбэ-литтэри үөрэтэр комбинат үлэлэтир, оҕолору дьизэ-рингэр үөрэтэллэр. Бу үлэ хаачыстыбатын көрөр, үр-дэтэр наада. Оҕо дьобурун сайыннары улахан ыа-рахаттардаабы өйдөнөр. Маньаха ураты улахан үлэни төрөһүттэр ылы-наллара эройналлар. Улуу-ка сага тэриллибит «Эрэл» түмүгү бу хайысханын үлэ-ни тэрийэригэр эрэнэбит. Үөрэх улуустаабы управ-леннелар оҕо дьобурун сайыннарыга өдлөс үлэ-лир (начальник В. И. Дегтерев). Бу өдлөс ин-бэлит оҕолор дьобурун-отделын үлэтин биһиги-нэрдэ, улууска оҕолорго ытыллар «Алаас сибэкки-лэрэ» конкурсна инбэлит оҕолору кытарга ыгыр-

да. Инбэлит оҕолорго да-һаны, инбэлит оҕолоох дьизэ кэргэттэргэ даһаны правительство көмөлөһөр. Ол эрэри хонон турдах ахсын солкубай мас атах-танан иһингэ бу дьинтэ үгүс ыраахаттары со-лгуур. Эми инбэлит оҕо-лорго тоҕо да босхо ба-риллэрин иһин, киһилэр үгүстүк аһааныырга, курор-танарга нэдиэлэллэр, үө-рөхтэри салгыахтарын ба-һарар буоллаһаһына, атын-ныччаттардаабы ордуу орос-куоттаах буоллаһа эми-гэр өйдөнөр. Ол иһин Төгүрүк остуол кыттылаахтара дьизэ кэргэнигэ биэр чэпчэти-һаһаһынан оҕо 16 саа-һыгар дьизэ араас нолуок-таран босхолоһоро со-дизэ толкуйга киллилэр уонна улуус дьаһалатын баһылыгыттан И. С. Си-нин тэрийэригэр эрэнэбит. ытын Президентигэр туруор-сарыгар көрдөстүлэр. Түмүктээн эттэххэ, ин-бэлит биһиги обществобыт чилиһэ, киһи соҕотохсу-һуо, тулаайахсыһа, ки-һизэ киһилин сыһыан, амаах санаа умуллуу суохтаах.

Светлана КРИВОШАПКИНА, инбэлиттэр дьаһала-рыгар улуус сүрүшүүр специалиһа.

КЫАЙЫ КҮНҮН БЭЛИЭТЭЭНИН

Улуу киһингэр ыам ыйын 9 күнүгэр немецкэй халабырдыттары Кыайы күнүн үөрүүлээхтик бэлэ-тээн аастылар. Ада дойдуну көмүскүү сэрингэ ол-бүт буойуннар пааматын-ныктыгар таһыгар элбэх киһи тодуруйда, бойобуой наһарадаларын иһинмит билигин баар сэрин вете-раннара стройуна киһи-ларин мустубут дьон ытыс-тыаһынан өбөрдөлөөн кө-рүстүлэр, уруйдаатылар айхаллаатылар.

Үөрүүлэх минтия улуус киһини дьаһалтатын баһы-лыга А. Р. Саргыдаев кыл-гас киһини тылынан аста уонна тылы улуус дьаһал-татын баһылытын бастабы солбуйааччыга А. А. Заха-ровка бээрде. Киһи Ада дойду көмүскаһигэр оччо-тооуу оройуонтан 2100-тэи тахса киһи ыгырды-бытыттан 756-ра тылынаах эргиллибиттэрин, ол иһин-тэн күн бүтүн 88-ра эри бээрди, Кыайы 50 сылын көрсө олбүт буойуннар пааматыннык санарды-лан тутулдуохтаабын, сэ-рин толоонуттан дойдуту-рыгар тылынаах эргили-бит буойуннар айэлээх ту-тууга бэйэлэрин харыстам-

мат үлэлэри тустарынан баста, үсүһү Одьулуун нэ-һилиһин хамаандата ыл-ла. Оттон дьирингэр эста-фетаны үчүгэйдик садалаан иһиннэр, биэр бастыг сүү-рүктэргэ аҕабын дэниһэн тиннэххэ тэбилиһиннэр, ха-даардар кыахтарын балаҕа үчүгэйдик туһананнар төр-дүс миһэттэ табыстылар. Тэрийтэлэр бөлөхтөрүгэр улуустаабы не дьылаа от-делын хамаандата дистан-циятын 6 мүн. 57 сөк. түмүктээн эрэллээхтик бастаа, иккиһи улуус дьаһалтатын аппаратын быһыйдара, үсүһү «Амма-Даймонд» акционернай об-щество быһыйдара ылы-лар.

Сити күн инбэлиттэр Кыайылаахтар уонна уонна Чурапчы сэмнэһэ тик-тин тэрийтэлэри Кыайы 49-с сылыгар аналлаах эстафеталар улуус сага стадионутар иһин бөлө-һүн ымытылаһа. Оһо нэ-һилиһитэр бөлөхтөрүгэр 6, улуус киһини тэрийтэлэрин бөлөһөр 6 хамаанда кы-тыһылар. Бастабы бөлөх-хэ дистанциятын 6 мүн. 43 сөк. түмүктээн интэр-нат-оскуола хамаандата кыайылааһынан буолла, ыһаһа 4 сөк. хаалбыт та, Чурапчы орто оскуолатын хамаандата иһиннэри та-

«СО» көрр.

Баһылык Ыһаарыта Кыһалбаттан Ылыллыбыт дьаһал

Бу дьыл кулун тутар 25 күнүгэр Чурапчы салин-
нытын баһылыга А. Сар-
гыдаев киин ссалыны са-
бар уонна ону интернат-
оскуола бөх тоҕор сиргэр
көһөрөр туһунан 23 №-
дээх дьаһалы таһаарбыта.
Ол дьаһал баһылыгынан
муус устар 1 күнүттэн
улуус киинин «Бөһө-саа-
бүтүннүү Борооску Угуох-
таахха тоһуллар. Интер-
нат-оскуола төмтөрүн олох-
тоохторо (118 киһи илин
баттаабыт) улуус баһыла-
га Н. С. Синцевка уонна
«Саҥа олох» хайыат ре-
дакцинттар туһаабыт
суруктарыгар: «Салыны
көһөрөр туһунан дьаһалы,
экология уонна киһи до-
руобуйатыгар буортуу
аҕаларын ыйан туран, ута-
рабыт», — диир этиллэр
уонна онтон аллара туох
дьаһалылаах буолуоҕа бири-
дирдээн ыйыллар.

Бу сурук тексэ муус
устар 7-8 күнүгэр
Чурапчыга ытыллыбыт
«Илин эгэр экологическай
проблемалар» научнай-
практическай конферен-
цияда интернат-оскуола
бир бэрэстэбинэлэни
аабыллан иһэн «бөһөбүт
испитигэр баһаарылар
кыахтаах болпуруоһунан
республиканы аймаамаҥ
диз олохтоох былаас күү-
һүнэн сонно тут саба ту-
туллубута. Ол кэнигтэн
сурук сүтэ сылдьан баран,
бир куопууҕа редакция-
га дьэ тиксэрилиннэ. Ин-
тернат-оскуола олохтоохто-
рун ити туруорсууларыгар
баһаарыны биэрэргэр
«буруйдаах» кинигтэн бэ-

затигтан — А. Р. Саргы-
даевтан көрдөстүбүт.

— Бу дьаһал киин свал-
ка нэһилиэнньэлээх пууи-
нитигэр киирбитинэн итин-
нэ киһи тулатыгар сани-
тарнай-экологическай ту-
рук мөлөөбүтүнэн ылыл-
лыбыта. Маныаха «Якут-
водмелиорация» ПМК-тын,
«Агропромэнерго», «Агро-
снаб», ХДСУ тарилталары
уонна свалка чугаһы-
наабы уопсай дьыалар олох-
тоохторун элбэх ахсаан-
наах туруорсуулары аах-
сыллыбыта. Итиннэ киһи
свалканы сабар туһунан
санитарнай — эпидемиоло-
гическай китебид киһини,
экология комитетын ыйы-
ларыгар олохтор. Балла-
рын курдук, салинньоро
2 бөһө тоҕор сир үлэни
түрбүтэ. Онон баары ту-
һаммакка, атын саҥа сиргэ
олохтоор кыалла охсубата
биллэр өтө, онно сөптөөх
алаас чугаһынан суох да-
ҕана.

Киһи свалка дьаһал саас
сабыллыыдааҕа эрө табыл-
лар өтө. Өссө арыый хойу-
таатыбыт. Уруукттан бы-
һа тылбытынан эрө айда-
ран табыстыбыт. Дьыала
оннуттан дьэ хамсаата, үлэ
саҕаланна. Ол да иһин
айдаан табыстаҕа. Итин-
ки өртүн ылан көрөр буол-
лахха, интернат-оскуола
олохтоохторун туруорсуу-
лара сирдээх. Борооску
Угуохтаах киһикитин да
интернат-оскуола, Мурун
Тыһымыа бөх тоҕор
алаастарынан буолуоҕа.
Ити алаас кыараҕаһы
баһытынан бүтүн улуус
киһини хааччыйарга кыам-

тата тийбэтэ биллэр.

Уһа этэн аһарбытым
курдук, салинньэ байыт
территориятыгар чугаһы-
нан бөх тоҕорго тоҕоо-
тоох алааһа суох Трасса
нөһүө сытар Хатылы.
Одүүлун баһыналарын
ортолоругар баар алаас-
тартан көрдөбүнүт да,
ити нэһиликтэр дьаһалта-
ра бөһөбүннэрин биэрэ-
никтэр. Улуус дьаһалта-
тынан сурунсаан саҥа
киһи свалка болпуруоһа
баһаарыллан наада.
Онон ити кыһалбаттан
ылыллыбыт быстах кэмнээх
дьаһал буоларын интернат-
оскуола олохтоохторо өй-
дүөх тустаахтар.

Бөх тоҕор сирдэригэр
бэрэздэтиэхпитин наада.
Урууктун киһи свалка бөһө-
сыһа аллара астарылына,
сайын уматыллыа, де-
зинфекцияланна. Кыһаан
умайбат өртүн хаспах ха-
таран көмөрүөхпүт. Бо-
рооску Угуохтаахха тин-
йэр суол баһынанан эмиз
оһоһулунна. Онон түргэн-
ник мууруо өтө. Ити бөх
тоҕор алааһы күрүөлэтэр
санаалаахпыт. Аара суолта
тохтубут эбэтэр суол кы-
тымыгар соруйан тарта-
рыллыбыт бөһө, коммунал-
най хайааныстыба холбо-
лугун үлэһиттеринэн хо-
муйтарабыт. Ити, дьини-
көн, сирин таһынан. Хас
бирдин киһи кэниин хай-
дах ыраастыы сылдьах-
тарай, культураны тий-
бэтэ көстөр. Түбөспит
бирдирдээн дьон ыста-
рааптаныйлар. Айырабыт
уонна бөһөбүт доруобуу-
быт турунтара хас бири-
динбит сыһыаньтан туту-
луктааһын өйдүүрбүтүгэр
уолдыаста.

В. НИКИФОРОВ.

МИНИСТР БАҒАТА ТУОЛУО ДУОҕУ.

Экология министри Е.
Н. Чemezov Чурапчыга
буолбут «Илин эгэр эко-
логическай проблемала-

ра» конференцияда нэлэ
сылдьан кустааһын бол-
доһун быһыл икки төгүл
кылгатарга уонна анды-

лааһыны көнүлүбөт са-
налаахтарын эппитэ.
Уонна... кустан тыһытын
тыһыппаҥа, атырын эрө
ытарга сүбэлэбэтэ...

сылдьаалар. Ити сүрүн
биргичиллэринэн арыгы-
лааһын уонна собо суох
харалла сылдьар свала-
рынан туттуу буолаллар.

Соруйан оһоһуллубут
буруйдаары таһынан албас
дьону дэһиэһин, кыра
оболор дьону оһоллоһун-
нара, киһини албас өлө-
рүү түбэлтэлэрэ ити дьы-
аларга эмиз тахсыталаа-
бытара. Российскай Фе-
дерация холуобунай ко-
дексин 219-с ыстатыйа-
тыгар олохторун, сааны
бас билээччи собо суох-
тук харайан буруу оһор-
турууттар эппиэтинэни
эмиз сүгэр, оннук чакчы-
лар билиги улууслутугар
суох буолбатахтар. Бири-
дирдээн дьонго ханнык
даһаны көнүлэ суох буол-
дуһан ытыллар саалар
баалларын милиция үлэ-
ниттэро эмиз арытатыл-
лар. Итинник саалары со-
куоннаа суох бөһө-бөһө
бэрэст. уларсыа, илдэ
сылдыгы РФ холуобунай
кодексин 218-с ыстаты-
йатын бастаыи чааһынан
холуобунай эппиэтинэскэ
тардылынылар. Холобур,
1991 сылга 3, иллэрэ

сыл 3, оттон балырыын
8 киһи түбөспиттэрэ.

Буудуһанан ытыллар
сааны илдэ сылдьааччы-
лар баа өртүлэринэн
аҕалан биэрдэхтинэ, со-
куонига олохторун холу-
бунай эппиэтинэстэн бос-
холоһолор. Буруу оһо-
руу сокуоннаа суох ха-
ралла сылдьар свалкары-
нан таһаарыллар. Уксүн
дизэ кэргэн иһинан, табал-
рыстарын кытта арыгы-
лаан баран кирсээн түмү-
гэр оһоһуллар. Бэрэбэр-
тэ түмүгүнэн улуус дьа-
һалтатын баһылыгар ин-
формация оһоһулунна, ис-
дыала отделыи началь-
ныгар В. В. Арнаковка
общественнай бэрэздэги
аратчылааһытыга, нэ-
һилиэнньэ олохтор куттал
суох буолуутун хааччы-
лыгыга, сааны-саадагы бэ-
рэдэнтэһинигэ баар итэ-
бэстэри туоратарга дьа-
һаллары ыларыгар эти-
линнэ. Ис дыала отде-
лын өртүттэн сааны учуот-
тааһынга, бэрэздэтиэ-
һинигэ үлэ ситэтэ суоҕа,
буруу оһоруу усулуобу-
һалар уонна биригичи-
лэрэ үчүгэйдик ырытыт-

лыбаттара ыһылына.
Ити болпуруостарга ис
дыала отдела обществен-
носка, балыксыттар бул-
чуттар обществоларыгар,
нэһилиэнньэ тирээри-
бөт, нэһилиэнньэ ортогу-
гар сааны учуоттааһынга
харайытыга, туһаныы
ыраабылаларыгар, олору
кэни иһин эппиэтинэскэ
өйдөтөр үлэни утумнаах-
тык ыһылат. Ити итэҕэ-
тэри туоратарыгар ыйыы
оһоһулунна.

Сарсымытытан сааскы
бултааһын сезона саҕала-
нар. Онон бары граждана-
ран дэһи-оһолу таһаарбат
киһитин сэрэхтээх буол-
ларгыт, сокуон ирдэби-
лэрин тутуһаргыт наада.
Сааны учуоттааһынга,
хос регистрацилааһын-
га, булт болдоһун туту-
һунарытыга нэһиликтэр
дээҕи дьаһалталаар баһы-
лыктара, булт алын су-
һуэх тарилталары туһана-
лаах дьаһаллары ылаалла-
ра ирдэнэр.

Василий СОЛОВЬЕВ,
улуус прокурора, юс-
тиция младшай со-
ветнига.

НОЛУОКТААҢҢА УЛАРЫТЫЫЛАР

Чурапчы улууһунаабы
государственной нолуок-
тааһын инспекцията пред-
приниматель быһымытынан
регистрациялаһыт пред-
принителар. саллаааччы-
лары, биридирдээн дьон-
ну Саха Республикатын
Президенин 1994 снл ку-
лун тутар 14 күнүгэр
Ыһааһынан Российскай
Федерация «Биридирдээн
дьонтои подоходнай нолуо-
гу тутуу туһунан» 1992
снл ахсынны 7 күнүгэр
тахсыбыт Сокуонун баста-
ы баһын 6-с ыстатыйаты-
гар уларыттын киллэри-
битин туһунан иһитиниэ-
рэр.

Биридирдээн дьонтои
нолуоктаан ылым сорох
болпуруостарын бэрэздэ-
тир сыалтан иһинки өр-
түгэр сөптөөх сокуон ак-
татын ылылаахха дьэри
1994 снл тохсунуу 1 кү-
нүттэн календарнай сыл-
га ылыллыбыт нолуокта-
нар холбонмут дохуоттан
хамнаска аабыллар уонна
Уһун Хотугу сир оройон-
нарыгар уонна олорго тэи-
нэниллибит сирдэргэ үлэ
илин сокуонна сөл түбө-
һиннэрен, төлөвөр үлэ-
стайын иһин коэффициент
сууматын уонна эһин тө-
лөбүр сууматын киллэри-
туран, манник кээһидээх
подоходнай нолуок тутул-
лар.

5000000 солк. дьэри 12
бырыһаан;
5000001 солк. 10000000
солк. дьэри — 600000
солк. эһин 5000000 солк.
аһара барар сууматтан 20
бырыһаан;

10000001 солк. дьэри —
20000000 солк. дьэри —
1600000 солк. эһин
10000000 солк. аһара ба-
рар сууматтан 30 быры-
һаан;
20000001 солк. дьэри —
30000000 солк. дьэри —
4600000 солк. эһин
20000000 солк. аһара ба-
рар сууматтан 40 быры-
һаан;
30000001 солк. үһө —
8600000 солк. эһин
30000000 солк. аһара ба-
рар сууматтан 50 быры-
һаан.

Саха Республикатын
Правительствотын «1994
сылга Саха Республика-
тыгар нолуоктааһын сис-
тематыгар сорох улары-
тылар тустарынан» 1994
снл тохсунуу 5 күнүгэр
2. №-дээх уурааһын
бастаыи пуунугар олох-
тор, 1994 снл тохсунуу
1 күнүттэн Саха Респу-
бликатын территориятыгар
РФ 1991 снл ахсынны 7
күнүгэр «Биридирдээн
дьонтои подоходнай нолуо-
гу тутуу туһунан» Сокуо-
на туттулууга киирэр
уонна 18-ыс дуунунан Са-
ха Республикатын Урдү-
стайын иһин коэффициент
сууматын уонна эһин тө-
лөбүр сууматын киллэри-
туран, манник кээһидээх
подоходнай нолуок тутул-
лар. Республикатын бастаыи
уонна иккис группа инбо-
линттар сүрүн үлэһит
инкстэригэр подоходнай
нолуогу тутууттан 1994
снл тохсунуу 1 күнүттэн
босхолуур туһунан 1993
снл муус устар 13 күнү-

гэр ылыммыт 1489—ХП
№-дээх уурааһа мантан
салгыи туһаныллыттан
тохтотуллаллар.

Итин сиргэ РФ «Бири-
дирдээн дьонтои подоход-
най нолуогу тутуу туһу-
нан» Сокуонун (1991 снл,
ахсынны 7 күнэ) үһүс
баһын, IV чааһын 11 ыс-
татыйатыгар сөл түбөһи-
нэрен, 1992 снл ахсан-
ны 22 күнүттэн 4178—
1 нүмэрдээх уларытыла-
р киллэрилиннилэр:
предприниматель быһы-
мынан регистрацияланан
дохуот төлөбүрүн оһорор
предпринителар, укреж-
дениелар, тарилталар уон-
на биридирдээн дьон бо-
һолэрин баар сирдэринэн
нолуок органдарыгар
бирдирдээн дьонго аас-
пыт квартал устата үһө
сууманы төлөбүттэрип
уонна төһө нолуогу туту-
птарын туһунан сибди-
сэһиэлэри, киһилэр бас-
тайаһынай олорор ады-
рыстарын ыйан туран, РФ
Государственной нолуогуи
сулууслатын 1992 снл ку-
лун тутар 20 күнүгэр
ылыллыбыт 8 №-дээх
инструкциятын 4 №-дээх
сыһаарытыгар олохтор,
олохтоммут форманан
кварталга биригэн итэҕэ
суох түһэрэр эбэһинэс-
тэһтэр.

Елизавета
ПОСЕЛЬСКАЯ,
Чурапчы улууһунаа-
бы государственнай
нолуок инспекциятын
госналоговой инспек-
тора.

НИЖНЭЙ НОВГОРОД ТУҔУЛГЭТИГЭР

Россия бир кырдыас куоратыгар Нижнэй Нов-
городка кыра марафонга—21 км сиргэ аан дойдут-
таабы сүүрүү буолан ааста. Онон 20-тэн тахса атын
государстволартан, Россия 78 уобаластарыттан, кы-
раайдарыттан, республикаларыттан 1500 сүүмэрдэни
кэлбит спортсменнар кытыһылар. Күүстээх бы-
һыйдардаах Кореятан, Германиятан, Эфиопиятан,
Испаниятан, о.д.а. тийэс кэлбиттэр. Олор истэригэр
8 маастар, 14 маастарга кандидат сүүрдүлэр. Бу
күрэхтэһингэ, үч харчы суоһунан, Саха Республика-
тыттан биһиги уолбут Егор Абрамов советсун кы-
тыһы ылла. Биһиги корреспондентим Егор Кон-
стантинович Абрамов көрсөй ити улахан түһүлгэ
туһунан кэспиритигэр көрдөстө.

—Күнүс 11 чаастан
старт биллэриллибитэ. Кө-
рөөччүлэр «Ураа!» хайы-
нан добуһолуу хааллы-
лар. Бастаыи 10 км 500
метр сирин киһи уулусса-
ларынан иһитэ өргөйдө-
бит. Мэлдьи сылаас сиргэ
олорор, бастайаһынай эр-
зилланилээх уолаттар ба-
һытыратан тэтиһнэрэ түр-
гэн этэ. Сорохтор салыта-
лаан барбыһыт, ол иһин
олус үлүмнэспэһэ, эмиз
да олус «ноһул» ыһыппа-
кка баһаарынан ортолорун
дизки сылдыбыһыт. Күү-
һү таба туһаннаахха эрэ-
табыллыах курдук.

Бэйэм бөлөхпөр, 45—50
саастаахтарга, 58-сыа бу-
лан стартаабыһыт. Сии-
дэригэһаах курдук санаа-
рым да, дьонум алдархай-
дара, быһымахтара бөрт
этэ. Онон дойдубар сыл-

дыан хайдах эрчиллиһип-
пэн сирдэтэммин сүүрүгэ
баһаарыммытым. Сир ор-
тоун аасыһыт кэһэ со-
рохтор бастаыи «уохтара-
кыдыһанара» мөлөөбүт
курдук. Ону көрөммүн та-
тиммин арыһыча эбэргэ
толукуйдамытым, ол эрээ-
ри, тиһах километрдарга
«саһааһыран», ылаһып
бүтүннүү тобо тэбэбөт са-
наалааһын. Ити курдук
километртан километрдар
аһаан испиттэрэ, сөччө
иһитибит быһыым билли
бөтөҕө. Онон төһө сир
хаалытынан ааһыһыт суо-
һунан туох кыахтаахпын
сыһаа туһанан барбытым.

Финниһкэ түөрт киһи кээ-
ниттэн бэһиниһэн кэлби
тэһи. Стадионка иһинки
лэри «кутуруу уопаммын»
үлэһит дьонугар истиг
ларинниһи, сөччө-бачча хаал-

сыһаанна киирбитим. Кө-
рөөччүлэр ойон тура-тура
хайытасыһытара, даһаа-
таабытара, Мин кэһиһит-
тэн атыттар утуу-субуу кэ-
литэлээн барбытара. Онон
алтыс мнэстэ иһигэр киир-
сэммин матоһунан наһаа-
раадаланым, харчынан
биргэмийэлэнним. Итинтэн
сиэттэрэн Саха уолаттара
деһаыи үчүгэйдик эрчилли-
нэхтинэз оһук дьонун.
Россия ааттаахтарыи кыт-
та сырсыахтарыи сөл эбит
диз саһаада кэллим. Мин
21 км сирин 1 час 15 мин.

45 сак түмүктэтиим.
Калар өртүгэр саастары-
нан көрөн хамаанда тари-
нан барар ордук эбит.
Итинник улахан күрэхтэ-
һингэ баран кыттарбын та-
ба өйдөөбүт уонна үбүнэ-
харчынан немөлөспүт
улуус дьаһалтатын баһы-
лыгар Н. С. Синцевка,
«Амма-Даймонд» акционер-
най общество генералнай
директорыгар Т. В. Ноев-
ка, Чурапчытаабы респуб-
ликаһаан испиттэрэ, сөччө
иһитибит быһыым билли
бөтөҕө. Онон төһө сир
М. Д. Гуляева, норуот үө-
рэдрититин улуустаттаыи уи-
ревлениетини начальныгар
М. А. Никифоровка, «Уро-
жай» спорттивнай общество
председателэ В. С. Дьаа-
новка, Болугур нэһилигитин
үлэһит дьонугар истиг
махтааһын тирдэбит.

